

Algorytmy i schematy blokowe

Algorytm → dokładny przepis podający sposób rozwiązania określonego zadania w skończonej liczbie kroków; zbiór poleceń odnoszących się do pewnych obiektów, ze wskazaniem porządku, w jakim mają być realizowane.

Termin **algorytm** pochodzi od zlatynizowanej formy (Algorismus, Algorithmus) nazwiska matematyka arabskiego Muhammada ibn Musa al-Khwarazmi'ego (ok. 790 - ok. 840 r. ne.)

Algorytmy obliczeniowe powstawały już w czasach starożytnych, są to m.in.:

algorytm Euklidesa,
algorytm Eratostenesa (tzw. sito Eratostenesa).

Algorytmy i komputery

→ każdy komputer wykonuje jakiś program
→ każdy program jest zapisem jakiegoś algorytmu

Algorytm opisuje logiczny ciąg operacji, które ma wykonać program

Algorytmy można przedstawiać w różny sposób. Jednym z bardziej popularnych jest **schemat blokowy**, inne to opis w postaci **listy kroków**, czy też opis przy użyciu pewnego umownego **pseudojęzyka**.

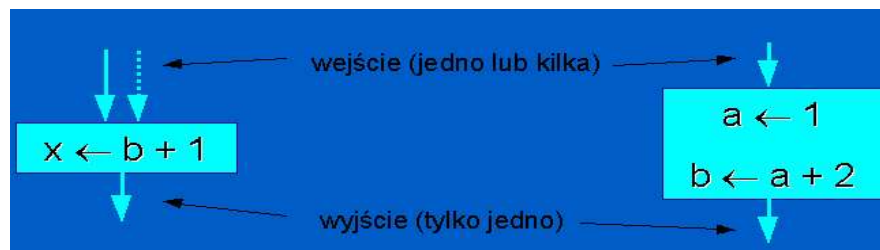
Algorytm zapisany za pomocą języka programowania jest **programem**

Schemat blokowy (sieć działań) jest graficznym przedstawieniem algorytmu. Składa się z pewnej liczby figur geometrycznych (prostokątów, rombów itp.) nazywanych blokami oraz łączących ich linii z zaznaczonym kierunkiem. Pokazuje wszystkie operacje, które mają być wykonane i określa kolejność ich wykonania

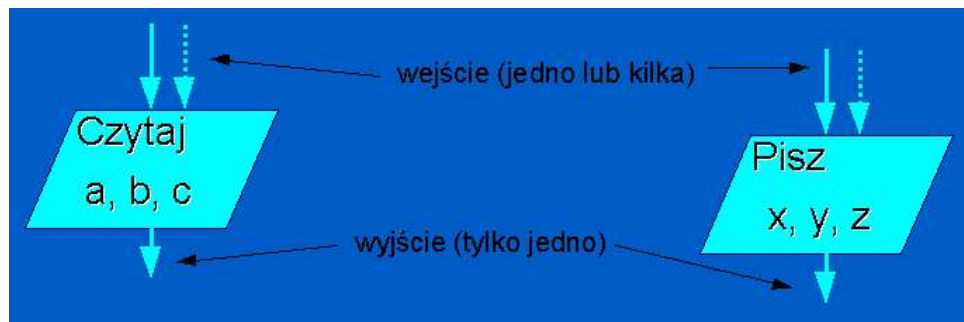
Blok → graficzna reprezentacja pewnej czynności (operacji)

Symbole schematów blokowych

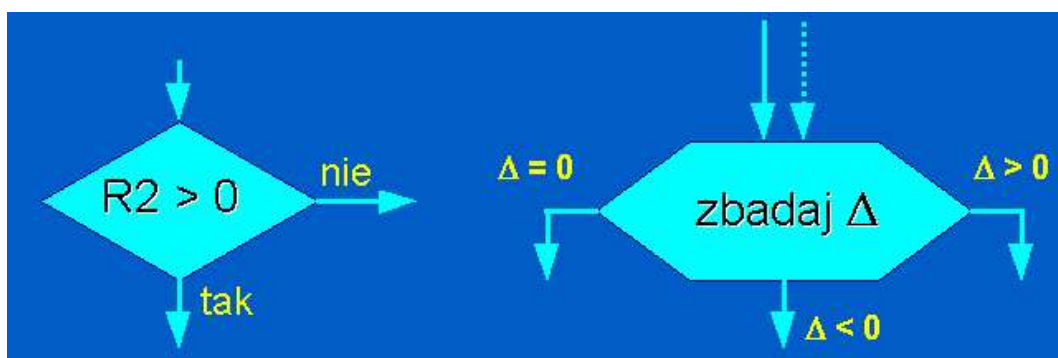
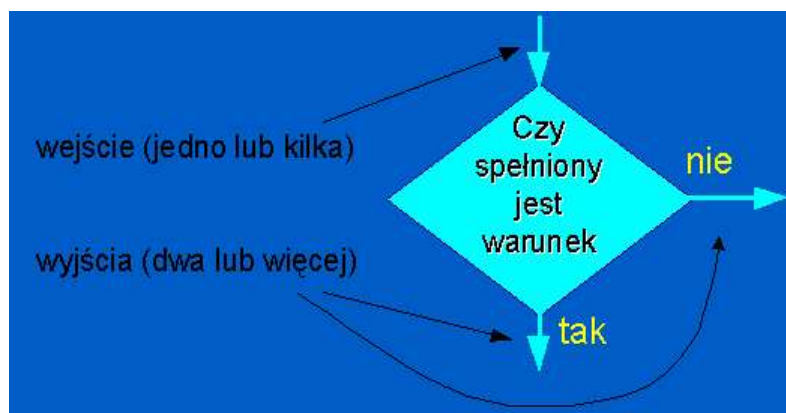
Blok operacyjny (obliczenia). Ma kształt prostokąta. Wewnątrz bloku umieszcza się zapis jednej lub kilku operacji

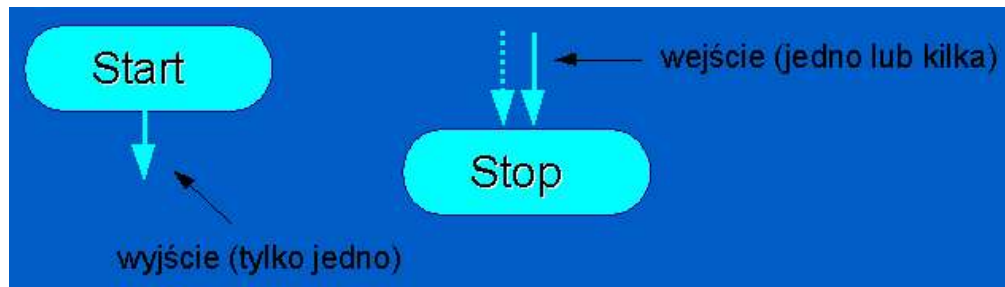
Bloki wejścia/wyjścia (wprowadzanie i wyprowadzanie danych). Mają kształt równoległoboku. Wewnątrz bloku umieszcza się nazwy zmiennych, którym mają być nadane wartości wprowadzone z urządzenia wejścia lub nazwy zmiennych, których wartości mają być wypisane na urządzenie wyjścia

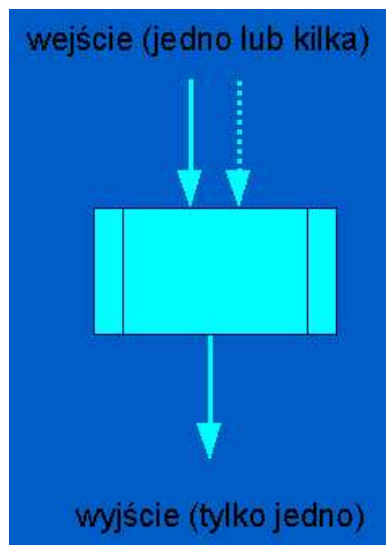
Blok warunkowy (decyzyjny). Wewnątrz bloku umieszcza się zapis badanego warunku

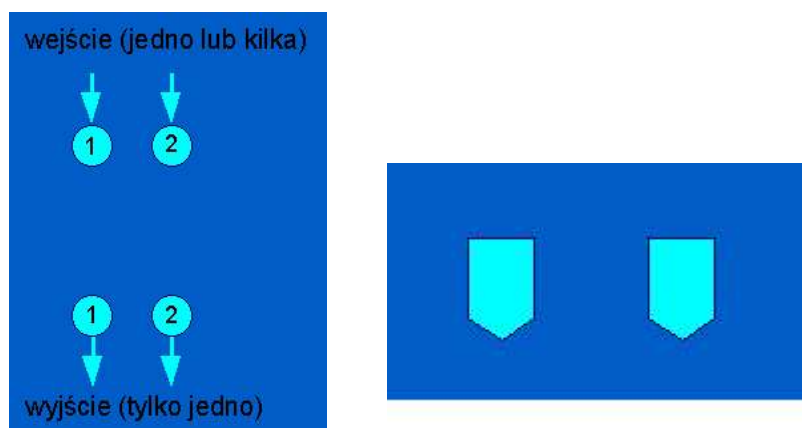
Bloki graniczne (początek i koniec algorytmu)

Blok procesu. Proces zdefiniowany poza algorytmem

Bloki łącznikowe (stronicowe i międzystronicowe)

Komentarz

Podstawowe rodzaje algorytmów

Algorytm liniowy

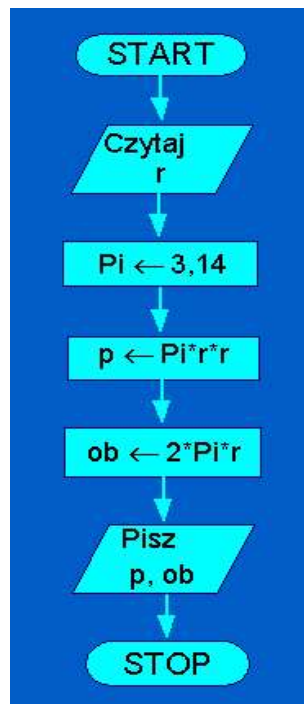
Jest to najprostsza forma realizacji procesu obliczeniowego. Ma ustaloną z góry kolejność realizacji poszczególnych etapów, a wszystkie czynności wykonywane są jeden raz.

Przykład: obliczanie pola i obwodu koła

Dane: promień r

Wynik: pole p i obwód ob

Wzory do obliczeń $p = \pi r^2$; $ob = 2\pi r$

Algorytm rozgałęziony

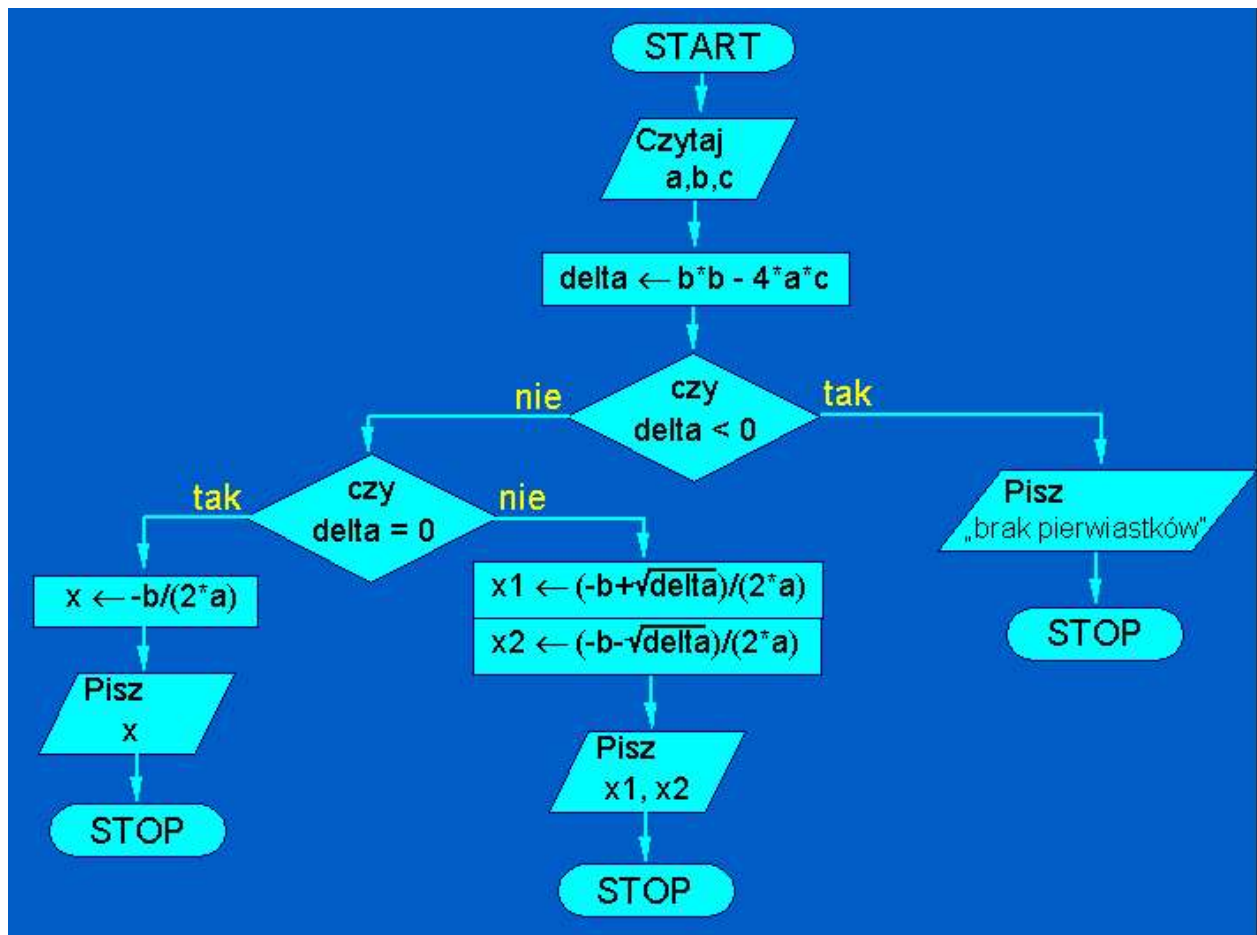
Rozwidła się na kilka gałęzi. W zależności od danych, pewne czynności są wykonane, inne nie

Przykład: rozwiązywanie równania kwadratowego $ax^2 + bx + c = 0$

Dane: współczynniki a, b, c

Wynik: pierwiastki x_1 i x_2 albo pierwiastek x albo brak pierwiastków

Metoda rozwiązania: algorytm „delty” znany ze szkoły średniej

Algorytm cykliczny

Pewne czynności wykonywane są wielokrotnie (w pętli).

Przykład: sumowanie ciągu n liczb $a_1, a_2, a_3, \dots, a_n$

Dane: n oraz $a_1, a_2, a_3, \dots, a_n$

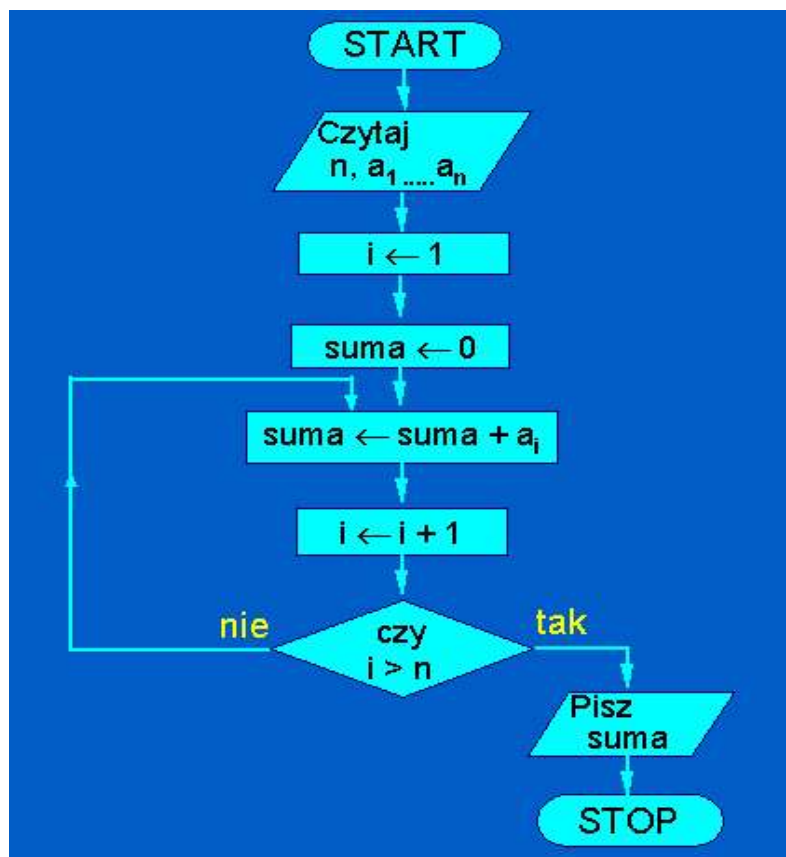
Wynik:

$$\sum_{i=1}^n a_i$$

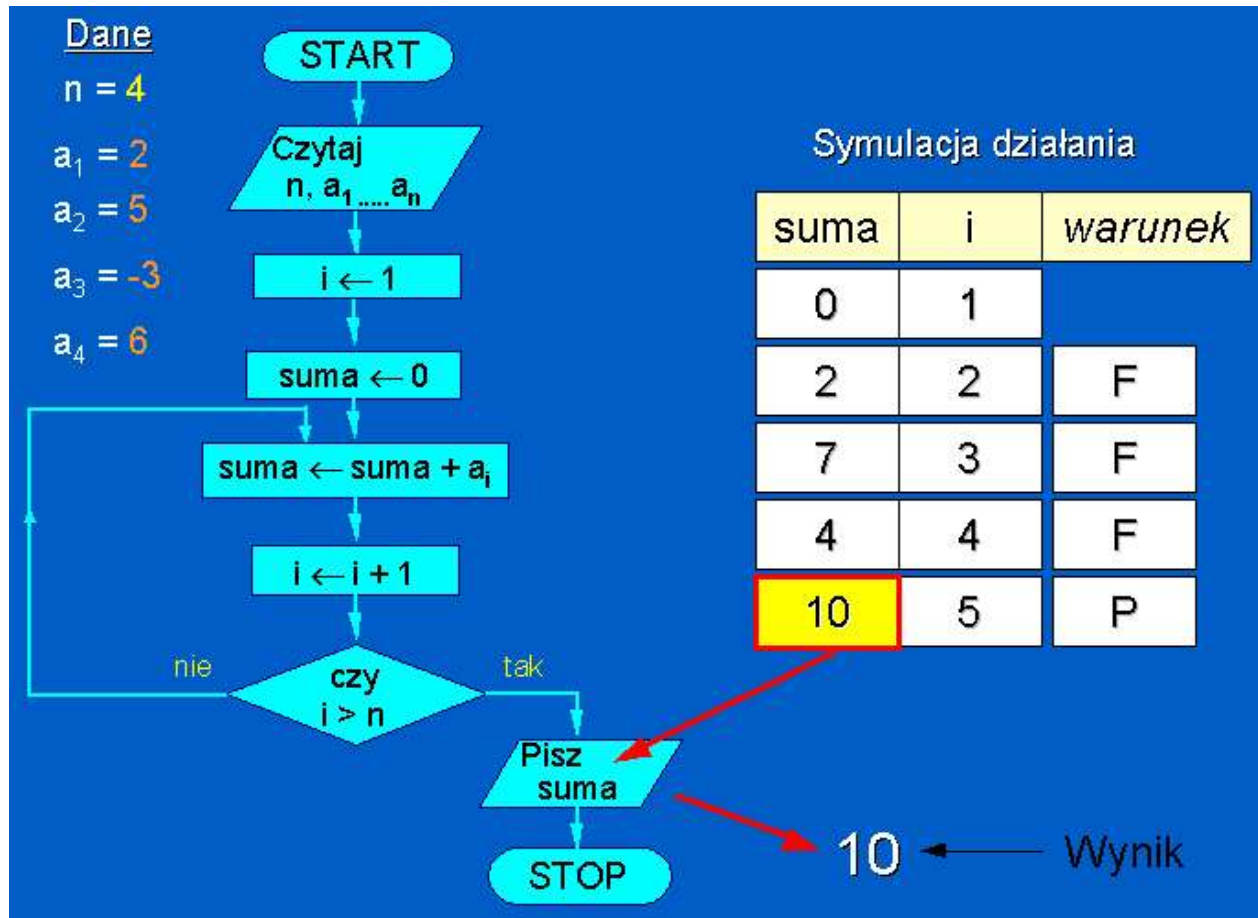
Metoda rozwiązania: tak jak przy użyciu kalkulatora z funkcją „dodaj do pamięci” (M+)

$M \leftarrow 0$

$M \leftarrow M + a_i \leftarrow$ tę czynność powtarzamy n razy

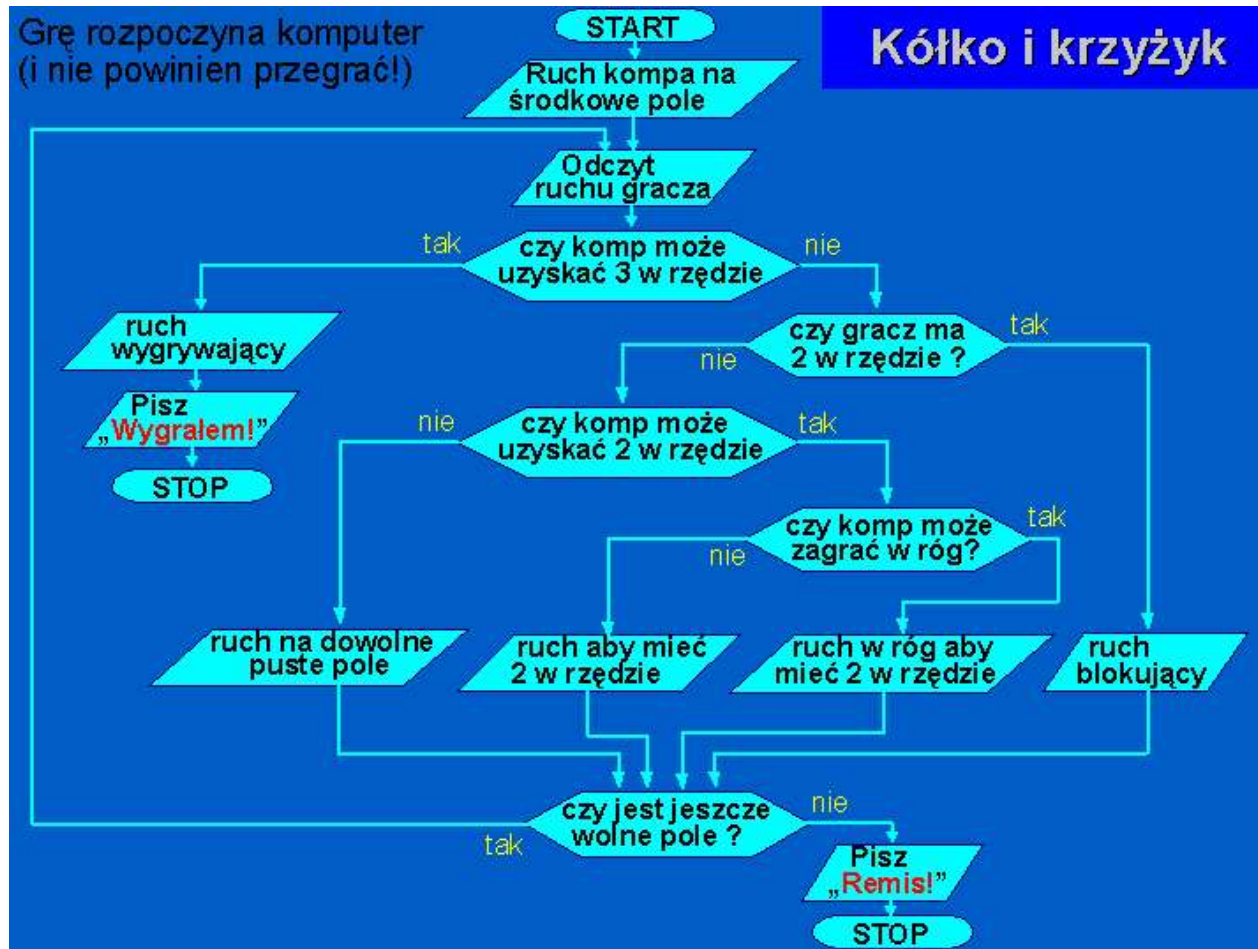

Algorytm cykliczny – symulacja działania

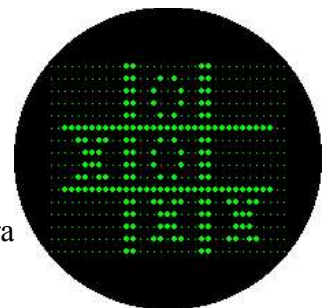

Przykład algorytmu gry w **kółko i krzyżyk**. Gra człowiek (**gracz**) z komputerem (**komp**), przy czym grę rozpoczyna komputer (Rysunek oparty na schemacie podanym w skrypcie: Ambroziak K., Kott R.K.: Programowanie maszyn cyfrowych. Materiały do ćwiczeń. Wyd. Politechniki Warszawskiej, Warszawa, 1984; w skrypcie tym jest też program w Fortranie, grający w trybie tekstowym).

Pierwszy program do gry w „kółko i krzyżyk” opracował A.S. Douglas w 1952 dla potrzeb swojej rozprawy doktorskiej poświęconej możliwościom interakcji między człowiekiem i maszyną, którą postanowił zilustrować komputerową symulacją wspomnianej gry (na komputerze EDSAC – pierwszym oddanym do użytku komputerze zbudowanym zgodnie z koncepcją von Neumanna). Była to pierwsza gra komputerowa i jednocześnie pierwsza gra działająca w trybie graficznym.

Symulator EDSAC'a wraz z pakietem programów (w tym również oryginalną grą Douglasa) można pobrać ze strony <http://www.dcs.warwick.ac.uk/~edsac/>

Grę „kółko i krzyżyk” w wersji opracowanej przez J. Walkenbach’a (arkusz Excela wraz z programem w Visual Basicu) można pobrać ze strony autora:

<http://j-walkblog.com/blog/index/P14569/>

adres pliku:

<http://j-walkblog.com/blog/docs/jwalk-tick-tac-toe.xls>

